

Datum 2015-04-22

Dnr KS 2014/0368

Utvärdering av införande av möjligheten att lämna in medborgarförslag i Österåkers kommun

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

Notera förvaltningens rapport avseende Utvärdering av införande av möjlighet att lämna in medborgarförslag till Österåkers kommun, i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2015-04-22, till protokollet.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade på sammanträde den 18 mars 2013, KF § 2:23 att bifalla motion nr 16/2012 från Michael Solander (MP)– Införande av medborgarförslag, innebärande att möjligheten att lämna in medborgarförslag i Österåkers kommuns infördes med start den 23 september 2013. Kommunfullmäktige beslutade även att införandet av denna möjlighet skulle utvärderas och redovisas för Kommunstyrelsen i september 2014.

Förvaltningens slutsatser

Möjligheten för fullmäktige att besluta att medborgarna får väcka förslag i fullmäktige (medborgarförslag) infördes genom tillägg i Kommunallagen vilka trädde i kraft den 1 juli 2002.

Sveriges Kommuner och Landsting genomförde i december år 2006 en undersökning vilket utmynnade i en rapport. I Sveriges Kommuner och Landstings Faktablad – Projektet Medborgardialog: 3. Medborgarförslag, rörande undersökningen framgår följande:

”Resultaten visar att kommunerna i genomsnitt fått 26 förslag och landstingen 17 stycken under de senaste två åren. En mindre andel av kommunerna (16 procent) har fått fler än 51 förslag. Det finns inget landsting som fått fler än 20 förslag. Möjligheten att lämna medborgarförslag utnyttjas således i större grad i kommunerna än i landstingen...”

”...Det finns kommuner och landsting som anser att man fått in många goda synpunkter och idéer som man inte skulle ha kommit fram till själva. I genomsnitt leder 30 procent av medborgarförslagen i kommunerna och 25 procent i landstingen till ett positivt beslut i fullmäktige... Erfarenheterna av att ha medborgarförslag som en möjlighet att påverka skiftar. Huvuddelen av kommunernas och landstingens positiva erfarenheter av medborgarförslag handlar om att de tycker att möjligheten leder till att allmänheten kommer till tals, att kontakten med medborgarna har ökat och att vissa förslag ökar engagemanget bland människor. Kritiken består i att medborgarförslag innebär en ökad arbetsbelastning samt att en stor del av förslagen gäller enkla ”cykelställsfrågor” som inte är politiskt eller ideologiskt laddade och kräver en behandling i fullmäktige.”

Genom ytterligare förändringar i Kommunallagen vilka trädde i kraft den 1 juli 2007 har regler införts som ska göra det enklare att hantera vissa medborgarförslag. Dessa bestämmelser ger

Tjänsteutlåtande

fullmäktige rätt att överlåta till styrelsen eller annan nämnd att besluta i ärende som väckts genom medborgarförslag utom i fall som anges i 3 kap 9 §, dvs. ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Österåkers kommun har under våren 2015 medverkat i en enkät från Sveriges Kommuner och Landsting i samarbete med den av regeringen, under juni 2014, tillsatta demokratiutredningen vilken bland annat belyser medborgarnas möjligheter till inflytande.

Förvaltningen anser att med hänsyn till den tid som förflutit, tycks antal inlämnade medborgarförslag ligga på en normal nivå i förhållande till andra kommuner. Möjligheten att lämna in medborgarförslag verkar ha tagits emot väl av Österåkers kommuns invånare. Förvaltningen kan dock se ett behov av ev. framtida administrativa effektiviseringar. Förvaltningen kommer även i fortsättningen att följa utvecklingen på området, bland annat utifrån Sveriges Kommuner och Landstings demokratiarbete.

I föreliggande tjänsteutlåtande bifogas en sammanställning av läget i Österåkers kommun samt viss jämförelse med andra kommuner.

Bilaga

Rapport - Utvärdering av införande av möjligheten att lämna in medborgarförslag i Österåkers kommun, daterat 2014-04-22

Jan-Olof Friman
Kommundirektör

Peter Iremé
Kanslichef

Österåkers kommun
Kommunkansliet

Datum: 2015-04-22
 Ärende/nr: KS 2014/0368-100

Utvärdering av införande av möjlighet att lämna in medborgarförslag i Österåkers kommun

Antal inlämnade medborgarförslag som godkänts för remittering

Sedan den 23 september 2013 har folkbokförda i Österåkers kommun kunnat lämna in medborgarförslag till kommunen för att väckas i Kommunfullmäktige. Det första förslaget inkom den 1 oktober 2013 (nr 1/2013), och det senast inkomna förslaget som godkänts av Kommunfullmäktige för remittering, inkom den 2 mars 2015 (nr 4/2015). Totalt har 35 st medborgarförslag inkommit och behandlats av Kommunfullmäktige varav 2 st ansetts ej falla inom ramen för det kommunala kompetensområdet och därmed inte godkänts för remittering och vidare behandling. Kommunfullmäktige har delegerat beslutanderätten till Kommunstyrelsen eller annan nämnd gällande 15 förslag.

Inkomna förslag	Godkända förslag	I hur många förslag ska fullmäktige fatta slutgiltigt beslut	I hur många förslag har beslutanderätten delegerats till Kommunstyrelsen eller annan nämnd
35 st.	33 st.	18 st.	15 st.

Vad handlar förslagen om?

Medborgarförslagen berör till stor del samhällsbyggnadsfrågor, exempelvis:

- **nr 9/2013** – Anläggande av gästhamn m.m.
- **nr 10/2013** – Bygg ett nytt stationshus
- **nr 11/2013** – Cykelbana till Stockholm
- **nr 13/2013** – Fortsättning av gång- och cykelväg längs med Margretelundsvägen fram till Skärgårdsstad
- **nr 8/2014** – Anläggande av park i Åkersberga
- **nr 17/2014** – Minska biltrafiken in på torget i Åkersberga Centrum
- **nr 1/2015** – Laddningsstationer för elbilar

En del förslag som ställs uppehåller sig kring kultur- och fritidsfrågor, exempelvis:

- **nr 1/2013** – Utegyms samt **nr 7/2014** – Utegyms i Österåkers kommun
- **nr 12/2013** – Anläggande av mountainbike (MTB) - och cyklocrosslinga
- **nr 6/2014** – Parkour i Österåkers kommun
- **nr 2/2015** – Bygg ut Söra simhall

Exempel på andra typer av förslag:

- **nr 7/2013** – Alla ungdomar ska erbjudas sommarjobb
- **nr 3/2014** – Tillagningskök i Skärgårdsstadsskolans matsal
- **nr 14/2014** – Angående klottersanering i kommunen

Antal medborgarförslag som slutbehandlats

Per 2015-03-31 har 16 st. medborgarförslag slutbehandlats varav 10 st. har slutbehandlats av Kommunfullmäktige och 6 st. har slutbehandlats av Kommunstyrelsen eller annan nämnd.

Slutbehandlade förslag	Slutgiltigt beslut av Kommunfullmäktige	Slutgiltigt beslut av Kommunstyrelsen	Slutgiltigt beslut av annan nämnd
16 st.	10 st.	4 st.	2 st.

Vad blev beslutet?

Totalt	Förslag som bifallits	Förslag som ansetts besvarade	Förslag som avslagits
16 st.	0 st.	14 st.	2 st.

Hantering i Österåkers kommun

Medborgarförslagen hanteras i enlighet med lydelse i Kommunfullmäktiges arbetsordning samt enligt kommunkansliets rutinbeskrivning i syfte att säkerställa förslagens giltighet, att uppfylla Kommunallagens krav på hantering av medborgarförslag och även för att informera förslagsställarna och allmänheten om behandling och beslut med anledning av förslagen.

I enlighet med Kommunfullmäktiges arbetsordning bereder Kommunfullmäktiges presidium inkomna förslag och föreslår fullmäktige hur ett förslag ska remitteras för beredning alternativt om medborgarförslaget ska delegeras till nämnd eller styrelse. I arbetsordningen framkommer att förslagsställaren har rätt att presentera sitt förslag under högst fem minuter på fullmäktigesammanträdet där förslaget sakbehandlas och beslutas om. Kommunfullmäktige har i beslut (KF 2013-12-16 § 9:19) medgett samtliga nämnder – undantaget Valnämnden – att själva fatta beslut om den eller de som har väckt ett ärende genom medborgarförslag får närvara när nämnden behandlar ärendet och delta i överläggningarna men inte i besluten.

Hitintills har 1 förslagsställare presenterat sitt förslag vid slutgiltig behandling i Kommunfullmäktige och 1 förslagsställare presenterat sitt förslag vid slutgiltig behandling i dåvarande Kultur- och utbildningsnämnden.

Blankett för inlämnande av medborgarförslag finns tillgängligt på kommunens webbplats. Denna blankett används av förslagsställarna i stor utsträckning för inlämnande av medborgarförslag. Förvaltningen bevakar frågan gällande eventuellt införande av medborgarförslag som e-tjänst, vilket skulle betyda att förslagsställaren signerar sitt förslag elektroniskt och inte behöver skriva ut förslaget för att komplettera med underskrift. Vid en snabb förfrågan har det dock visat sig att medborgare i kommuner som har e-tjänst, använder sig av detta i mycket varierande grad. Därför finns behov av att utreda behov av och kvalitet på eventuell e-tjänst för medborgarförslag i Österåkers kommun, också med tanke på att gällande att lagstiftning exempelvis gällande Personuppgiftslagen (PUL), ska beaktas.

Andra kommuner (antal förslag, hantering)

Ingen av de övriga nordostkommunerna (Täby, Danderyd, Vaxholm, Norrtälje och Vallentuna) har infört möjlighet för medborgarna att lämna in medborgarförslag. Därför har kommunkansliet efterfrågat information från 5 andra kommuner för en kort jämförelse. Dessa kommuner är: Sundbyberg, Växjö, Knivsta, Umeå och Nacka.

Antal väckta och godkända förslag år 2014 Österåker	Antal väckta och godkända förslag år 2014 Sundbyberg	Antal väckta och godkända förslag år 2014 Växjö	Antal väckta och godkända förslag år 2014 Umeå	Antal väckta och godkända förslag år 2014 Nacka	Antal väckta och godkända förslag år 2014 Knivsta
17 st.	86 st.	39 st.	50 st.	(kompletteras)	25 st.

Sundbyberg har haft denna möjlighet för medborgare sedan år 2004.

I stort sett samtliga förslag lämnas in via kommunens e-tjänst. I ca. 70 % av förslagen delegerar Kommunfullmäktige beslutanderätt med anledning av förslagen till någon av kommunens nämnder (dock inte Kommunstyrelsen). Beredning inför att förslagen väcks i fullmäktige genomförs av Kommunfullmäktiges presidium. Förslagsställaren har närvarorätt vid fullmäktigesammanträde/nämndssammanträde då förslaget behandlas, men förslagsställaren får inte presentera sitt förslag.

Växjö har haft denna möjlighet för medborgare sedan år 2003.

Uppskattningsvis en tredjedel av förslagen lämnas in via kommunens e-tjänst. I 35 av 39 förslag delegerade Kommunfullmäktige beslutanderätten till någon av kommunens nämnder. Beslut med anledning av förslagen ska fattas inom 6 månader från det att förslaget väcktes. Detta löses genom att förslagen skickas till nämnderna och dess förvaltningar innan Kommunfullmäktige fattat formellt beslut om hur förslagen ska remitteras.

Umeå införde denna möjlighet för medborgare år 2009.

Umeå har avskaffat denna möjlighet för medborgare från och med den 24 februari 2015. Enligt kommunens hemsida är motiv som anges kostnaden innebärande administrativ hantering av förslagen samt:

”Endast tio medborgarförslag har bifallits, så de har inte fungerat som det var tänkt. Vi vill utöka medborgardialogen och prova nya metoder”, säger kommunstyrelsens ordförande Hans Lindberg (S).

Nacka har haft denna möjlighet för medborgare sedan år 2006.

Nacka kommun har beslutat införa en rätt för medborgarna att lägga medborgarförslag till kommunens nämnder. Inkomna medborgarförslag väcks inte av Kommunfullmäktige utan hanteras direkt av nämnderna. Respektive nämnddirektör avgör om förslaget ska generera en utredning eller ej. Om nämnddirektören anser att ett medborgarförslag inte ska föranleda någon åtgärd går direktörens förslag med motivering vidare till nämnden för ställningstagande. Om nämnddirektören anser att en utredning ska göras föreläggs nämnden efter utredning ett förslag till beslut rörande medborgarförslaget. I de fall en nämnd beslutar om ett medborgarförslag på öppet sammanträde tillåts förslagsställaren framföra sina skäl till förslaget.

Knivsta har haft denna möjlighet för medborgare sedan år 2004.

Knivsta kommun har ingen e-tjänst för inlämning av medborgarförslag. I 6 av 25 förslag delegerade Kommunfullmäktige beslutanderätten till någon av kommunens nämnder. Beredning inför att förslagen väcks i fullmäktige genomförs av Kommunfullmäktiges presidium. Förslagsställaren har rätt att presentera sitt förslag under högst 2 på fullmäktigesammanträden. Nämnderna får själva besluta om förslagsställaren ska bjudas in då nämnden behandlar förslagen.